

JUSTIITSMINISTEERIUM

Rahandusministeerium
info@fin.ee

Teie 19.07.2023

Meie 24.08.2023

nr 1.1-26/5035-1,
RAM/23-0982/-1K
nr 8-2/5063

Mootorsõidukimaksu seaduseelnõu väljatöötamiskavatsuse kooskõlastamine

Austatud minister

Rahandusministeerium on esitanud Justiitsministeeriumile kooskõlastamiseks mootorsõidukimaksu seaduseelnõu väljatöötamiskavatsuse (VTK). Justiitsministeerium kooskõlastab VTK märkustega.

I. Sisulised märkused

1. Juhime tähelepanu, et esitatud VTK esitleb nii eesmärgina kui ka samal ajal ainsa õige lahendusena probleemidele mootorsõidukimaksu, jättes kõik muud võimalikud lahendused analüüsimata. Tuletame siinkohal meelde, et õigusloomepoliitika põhialuste aastani 2030¹ (ÕPPA 2030) p 9 kohaselt peab elukeskkonda kujundav õigusraamistik tagama üldiste huvide kaitse, kahandamata inimeste endi vastutust ja vabadusi ning piiramata ülemäära kaalutlusõigust, omandit ja ettevõtlust.

Ülaltoodust tulenevalt on küsitav võimalike mitteregulatiivsete alternatiivide kaalumise välistamine sisuliselt põhjusel, et ilma regulatsiooni muutmata ja mitte midagi tehes pole võimalik ühtegi uut maksu kehtestada (VTK p 7). Samas on ka VTK koostajad ise tõdenud, et alles mootorsõidukimaksu rakendamise järel tuleb koostada põhjalik mõju järelhindamine, milles kavandatavate muutuste tegelikku mõju analüüsitaks ning võrreldaks oodatud tulemustega (VTK p 13.6).

Palume eelnõu seletuskirja koostama asudes eelnõu eesmärgid praegusest selgemalt ja asjakohaselt sõnastada, pidades seejuures silmas, et VTK-s toodu põhjal on soovitatavad eesmärgid omavahel pöördvõrdelises seoses – kui kasvab keskkonnasäästlikumate sõidukite arv, kahanevad riigi maksutulud, mistõttu vajab selgitamist ka see, kuidas vastandlikke eesmärke samal ajal saavutada on võimalik.

2. VTK (p 2) järgi on muudatuse üks eesmärk riigile maksutulu kogumine, mida kasutatakse „riigi erinevate kulutuste finantseerimiseks“. Tekib küsimus, kas ja kuivõrd õigustatud on suuresti keskkonnakaalutlustel kehtestatava maksu laekumisi kasutada muude kulutuste tarbeks, kui täiendava positiivse keskkonnaefekti saavutamiseks tuleks kogutavat tulu kasutada täiendavalt keskkonnakahjude vähendamiseks. Seetõttu võib tekkida probleem praegusel kujul kehtestatava koormava meetme tegelikust efektiivsusest ja võimekusest soovitud keskkonnavalasid eesmärke saavutada, kuna Eestis on elektriautode osakaal nt EL-i üks väiksemaid (VTK p 9.2.1).

Eelnevast lähtuvalt palume eelnõu koostamise juurde asudes analüüsida võimalusi laekuva maksutulu kasutamiseks täiendavate keskkonnavalasde eesmärkide saavutamisel. Ühtlasi tuleks eelnõu koostamisel kaaluda teatud haavatavate sihtgruppide nagu paljulapselised pered, puudega inimesed jt osas võimalike maksusoodustuste rakendamist või siis tuua eelnõu seletuskirjas ära konkreetsed põhjused, miks seda ei saa või pole kavas teha.

¹ <https://www.riigiteataja.ee/akt/317112020002>

3. Oodatavaid keskkonnavalasid tulemusi (eesmäärke) ei ole VTK-s esitletud piisavalt konkreetset. Nt jääb ebaselgeks, kas ja kui palju võimaldavad kavandatavad muudatused mõjutada riigile seatud keskkonnavalasde sihttasemete saavutamist või millisel juhul saaks lugeda eelnõus kehtestatava lahenduse tulemuslikuks ehk õnnestunuks ning millisel juhul vajaks see täiendavat sekkumist. Seatavate eesmärkide osas ei ole selge, kuidas muudatuse eesmärgina seatav mitteaktiivsete sõidukite või vaid registris kandena eksisteerivate sõidukite maksustamine CO₂ maksuga aitaks saavutada nõutavat sihttasest, kuna sellised sõidukid liikluses ei osale ja CO₂ ei emiteeri. Lisaselgitusi vajaks, kas CO₂ sihttaseme saavutamisel on arvestatud mh ka vaid registri põhjal tehtud arvutustega, mis märkimisväärses osas sisaldab mitteaktiivseid ehk CO₂ tegelikkuses mitteemiteerivaid sõidukeid. VTK andmetele tuginedes ei ole selge, kas soovitud autode koguarvu vähendamise eesmärk on plaanis saavutada eelkõige registripõhiselt nt mitteaktiivsete sõidukite registrist kõrvaldamisega või on sooviks vähendada ka sõidukite üldist reaalset läbisõitu ja liikluses osalemise vähenemist ning kuivõrd realistlikuks seda eesmärki saab lugeda.

Palume eelnõu seletuskirja etapis keskkonnavalasde tulemuste ja eesmärkide seadmisel olla konkreetsem, arvestades ka sellega, et muudatuste kehtestamise järgselt tuleb läbi viia ka põhjalik mõjude järeelhindamine.

4. Palume arvestada ka käesoleva kirja lisas esitatud VTK failis jäljega tehtud märkustega.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kalle Laanet
justiitsminister

Lisa: VTK fail Justiitsministeeriumi märkustega

Kärt Voor 5868 0033, kart.voor@just.ee
Joel Kook